

Список використаних джерел

1. Власова Н. М., Смирнова В. В., Семенченко Н. Ю. Інноваційна діяльність в туристичному бізнесі. Культура народів Причорномор'я. 2019. № 176. С. 113-114.
2. Грабовський Ю. А., Скалій О. В., Скалій Т. В. Спортивний туризм. Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2009. 304 с.
3. Давидова О. Г. Особливості застосування інновацій у розвиток туристичної галузі України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Серія «Економіка»). 2015. № 7 (172). С. 65-69.
4. Дмитрук О. Ю., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм. Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2008. 280 с.
5. Спортивний туризм : Інформ.-методичний збірник. ФСТУ. 2018. № 25.

УДК 379.85(477)

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

З. Д. Смирнова, ст. викладач,
Д. В. Хуртик, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, ст. викладач
Національний університет фізичного виховання і спорту України

Ключові слова: спортивно-оздоровча діяльність, пішохідний туризм, форми туризму.

Туризм – явище всесвітнього масштабу. Кожен регіон будь-якої країни має свої природні, історико-культурні особливості, що обумовлюють розвиток певних видів туризму. Метою функціонування галузі туризму в Україні є створення конкурентно спроможного туристичного продукту, який можна гідно представити на світовому ринку. Для цього слід ефективно використовувати особливості регіонів, стосовно туристичних видів діяльності людини [2].

Спортивно-оздоровча діяльність є однією з найдоступніших і наймасовіших форм рекреації. Її роль буде постійно зростати, зважаючи на об'єктивно зумовлене характером розвитку сучасного суспільства зменшення фізичної активності людей. Тому спортивний і оздоровчий туризм може вирішити цю проблему, яка дедалі загострюється [3].

Метою спортивних походів є спортивне вдосконалення в подоланні природних перешкод. Метою оздоровчих (рекреаційних) походів є відновлення фізичних і психічних сил людини. Оздоровчий туризм

здійснюється шляхом подолання певної відстані, території, маршруту активним способом. Саме активна форма пересування на екологічно чистій або умовно чистій території може чинити великий оздоровчий ефект. Рухаючись такою місцевістю у людини виникає відчуття задоволення, яке пов'язане з впливом помірного фізичного навантаження на організм. Це відчуття супроводжується позитивним впливом навколишнього середовища на її емоційну сферу. Людина відпочиває не лише тілом, але й душею [1].

За формою проведення заходів і особливостями організації туризм в Україні традиційно поділяють на організований (плановий і самодіяльний) і неорганізований [3].

Плановий туризм здійснюється на основі розповсюдження туристичних путівок. Вони надаються відповідними туристичними організаціями й установами і є певною гарантією того, що турист за сплачені гроші отримає послуги, які надаватимуть професійні інструктори, гіді, провідники за розробленими, дослідженими, неодноразово перевіреними описаними маршрутами. Це найкомфортніший вид активного відпочинку й оздоровлення, оскільки маршрути переважно проходять через туристські притулки і бази. Туристи забезпечуються всім комплексом необхідного спорядження, ночівлею, харчуванням, медичним, культурно-видовищним, анімаційним та іншим обслуговуванням. Такі походи можуть включати і подолання окремих складних ділянок за допомогою транспортних засобів. Нескладність маршрутів і повне забезпечення всім необхідним робить плановий туризм соціально доступним [2].

Самодіяльний туризм функціонує на основі організаційної діяльності різних громадських об'єднань (туристських клубів, секцій, товариств тощо). Проведення туристських походів забезпечується такими громадськими організаціями на базі відповідного підбору складу групи туристів, прокладання маршруту руху, забезпечення всім необхідним (від інструкторів і харчування до ночівлі і розваг). Маршрути походів самодіяльних туристів затверджуються відповідними маршрутно-кваліфікаційними комісіями (МКК), а проходження за ними перебуває під контролем рятувальних служб і загонів МНС [2].

Неорганізовані походи здійснюються одним або кількома туристами на власний страх і ризик. Вони самі визначають район проходження, добирають спорядження, забезпечують себе їжею, ночівлею, розвагами, розраховуючи лише на власні сили і досвід.

За комплексом природних умов і ресурсів Україна має всі можливості для розвитку найрізноманітніших видів активного відпочинку. Особливо великі перспективи не тільки національного, а й світового масштабу має пішохідний і велосипедний туризм (Карпати, Поділля), водний (річки та озера України), спелеотуризм (Поділля і Карпати), гірськолижний туризм

(Карпати). Але, з огляду на сучасні геополітичні складності, провідне місце в організації спортивного та оздоровчого туризму в нашій країні певний час належатиме Карпатському регіону [4].

Стосовно видів туризму, перевагу, як найбільш доступний та поширений, має пішохідний туризм. Пішохідний туризм охоплює практично всю територію України. Погодні умови України дають змогу розвивати пішохідний туризм з березня до листопада. Інколи, за сприятливих погодних умов, пішохідні туристські походи можна здійснювати впродовж усього року.

Пішохідний туризм – це подорож людини за визначеною ниткою маршруту (тобто пунктами, які турист повинен пройти за попередньо складеним графіком руху) з пізнавальною, рекреаційною, спортивною та іншою метою, за визначеним маршрутом поза місцем постійного проживання. Це саме та форма відпочинку, що в найбільшій мірі дає можливість побачити всю красу Карпат і відчути всю силу профілактично-реабілітаційних можливостей гірського середовища [3].

В залежності від складності перешкод, що мають подолати туристи, району походу, автономності, новини, протяжності маршруту та ряду інших його показників, характерних для того або іншого виду спортивного туризму, походи розділяють на походи вихідного дня, некатегорійні та категорійні [].

Спортивно-оздоровчий туризм як один з видів спорту комплексно розвиває людину в наступних напрямках: духовна сфера – розвиток високих людських якостей, необхідних в екстремальних умовах похідного життя; пізнавальні аспекти, включаючи вдосконалення екологічної культури людини; самоствердження особи, включаючи спортивні і інші досягнення; оздоровчий ефект – природний благотворний вплив природного середовища.

Спортивно-оздоровчий туризм за своєю масовістю в Україні знаходиться в числі лідерів, проте, враховуючи його соціальну значущість для населення, цей вид спорту потребує детального дослідження усіх напрямів його впливу.

Список використаних джерел

1. Гулич О. І., Самольотов П. О. Розвиток рекреаційно-туристичного комплексу як напрямок екологоорієнтованої структурної перебудови господарства Карпатського регіону. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Механізми реалізації регіональної політики. Збірник наукових праць. Львів : ІРД НАН України, 2013. 460 с.
2. Грабовський Ю. А., Скалій О. В., Скалій Т. В. Спортивний туризм. Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2009. 304 с.
3. Дмитрук О. Ю., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм. Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2008. 280 с.

4. Кравців П. В., Самольотов П. О. Проблеми регіональної модифікації концепції сталого розвитку та особливості її реалізації в гірських районах. Стратегія сталого розвитку Закарпаття: еколого-економічні та соціальні моделі. Матер. Регіональної науково-практичної конф. Ужгород: Патент, 2022. С. 69-75.

УДК 379.85:796.035

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Н. А. Резниченко, викладач,

О. О. Бобровський, викладач

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Ключові слова: туризм, рекреація, спортивно-оздоровчий, населення, здоров'я.

Рекреаційний туризм умовно поділяють на два типи: туристсько-оздоровчий та пізнавально-туристський. Для кожного типу потрібний свій вид рекреаційних ресурсів. Під рекреаційними ресурсами розуміється складна керована і частково самокерована система, що складається з ряду взаємозалежних підсистем, а саме: відпочиваючих людей, природних і культурних територіальних комплексів, технічних систем, обслуговуючого персоналу і органу управління. До складу природних характеристик входять площа і місткість рекреаційної території, кліматичні умови, наявність водних об'єктів, естетичні особливості ландшафту і т.д. Оптимальне поєднання цих характеристик створює необхідну основу для розвитку рекреаційного туризму.

Для першого типу – це кліматичні чинники, які в поєднанні з джерелами мінеральних вод і лікувальними грязями створюють сприятливі умови для формування курортного комплексу.

Для другого, крім перерахованого вище, – історико-культурний потенціал. Лісостепові, лісові, гірські і приморські зони мають можливості для організації як масового відпочинку і туризму, так і лікувально-реабілітаційного курортного відпочинку практично цілий рік [2].

Рекреаційний туризм розглядається, як форма активного туризму в рамках фізичної рекреації з певними обмеженнями по фізичним навантаженням. Вихід за верхні обмеження призводить до спортивного туризму, вихід за нижні обмеження – до реабілітаційного туризму, тобто до лікування в умовах санаторію [4].